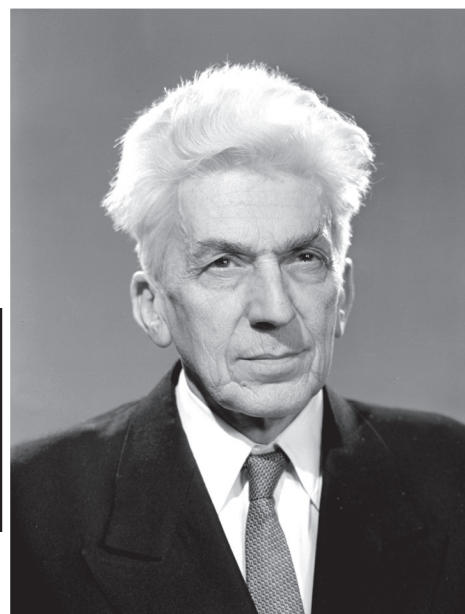

SÍK ENDRE

1891. április 2. Budapest – 1978. április 10. Budapest

MTI/MTVA Fotóarchívum/Mező Sándor

FŐBB TISZTSÉGEI

Washingtoni követ	1948. július 20.-1949. szeptember 17.
Külügyminiszter-helyettes	1954-1955. január 12.
A külügyminiszter első helyettese	1955. január 12.-1958. február 15.
Külügyminiszter	1958. február 15.-1961. szeptember 13.
Az MSZMP KB tagja	1959. december 5.-1970. november 28.

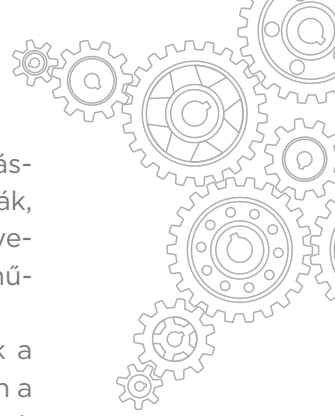
PÁLYÁJA

Apja, Sík Sándor ügyvédként dolgozott, valamint jogtörténettel is foglalkozott; anyját Winternitz Flórának hívták.

A négy elemít Gödöllőn járta ki, a gimnáziumot Budapesten kezdte a piaristáknál. 1904-től piarista novíciusként a váci Püspöki Római Katolikus Szeminárium és Teológia hallgatója volt, de tanulmányait félbehagyva kilépett a rendből. 1908-ban fél évet a budapesti tudományegyetem magyar–latin szakán tanult, 1909-ben joghallgató lett, mellette egy ügyvédi irodában is dolgozott. 1913-ban a budapesti tudományegyetemen jogtudományi doktori oklevelet szerzett. Diákkorában ismerkedett meg a marxizmussal (1910-től Marxot és Szabó Ervint olvasott), de költeményei jelentek meg a *Zászlónk* című egyházi folyóiratban is. 1913-1914-ben ügyvédjelöltként már a *Népszavába* és a *Szocializmusba* írt cikkeket.

1914 végén behívták katonának, 1915 áprilisában az orosz fronton hadifogságba esett, mint hadapródot az irkutszki tiszti fogolytáborban őrizték. 1917. szeptemberben a fehérök ellenőrzése alatt lévő táborból a Góbi sivatagban lévő Dauriába szállították. 1918. március végén a tábor a vörösök kezébe került, akik megkezdték a hadifoglyok hazaszállítását. Krasznnojarszk felé irányították őket. Útközben Sík Hilok helységben maradt, letelepedett, részt vett a hadifoglyok mozgalmában. 1920. márciusban Irkutszkban belépett a bolsevik párt magyar csoportjába. 1923-ig különböző szibériai településeken élt, volt nyelvtanár, rendőr, levéltáros és a csitai forradalmi törvényszék bírója is.

1923-tól Moszkvában tanult az úgynevezett Vörös Professzorképző Intézet filozófiai szakán. A hároméves képzés utolsó évétől a Keleti Dolgozók Kommunista Egyetemén

amerikai fiataloknak történelmi materializmust oktatott, 1926–1928 között mellékállásban a Kommunista Internacionálé agitációs és propagandaosztályán is foglalkoztatták, és esetenként a nemzetközi Lenin Iskola tanáraként dolgozott. 1928-tól a Keleti Egyetem Afrika Tanszékének tanára, a tanszék vezetője, valamint a Komintern elméleti műveket, pártkönyveket szerkesztő és kiadó osztályának vezetője volt.

1937-ben az emigráns kommunisták ellen indított politikai hajsza során kizárták a pártból, két évig alkalmi szellemi munkákból tartotta el családját. 1939. augusztusban a Szovjet Tudományos Akadémia Történelmi Intézetének tudományos munkatársa lett. A Szovjetunió német megtámadása (1941. június) után 1943-ig a moszkvai rádió magyar adásának fordítója, 1941. október–decemberben egyúttal szerkesztője és bemondója is volt. 1943. áprilistól a Szovjet Tudományos Akadémia Néprajzi Intézete és az Idegen Nyelvű Könyvkiadó munkatársaként Fekete-Afrika történetével foglalkozott, közben 1945. januártól négy hónapig a moszkvai Kossuth Rádióban a főszerkesztő munkatársaként is dolgozott.

1945. szeptemberben hazatért, s átigazolt a Magyar Kommunista Pártba. Pártutasításra a Külügyminisztérium állományába került. 1946-tól a washingtoni magyar követség kulturális attaséjaként szolgált, 1948. júliusban megbízták a követség vezetésével. 1949. szeptember végén hazarendelték, s a Külügyminisztérium Politikai Főosztályának vezetője lett. 1954-től külügyminiszter-helyettesként ő igazgatta a Külügyi Akadémiát is. 1955. januártól 1958. februárig megszakítás nélkül a külügyminiszter első helyettese, majd 1961. szeptemberi nyugállományba vonulásáig külügyminiszter volt.

A Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusán (1959. november 30–december 5.) beválasztották a Központi Bizottság soraiba, a testületnek 1970. decemberig maradt tagja. Nyugdíjasként 1963-tól a Béke Világtanács tagja, 1964-től az Országos Béketanács elnöke volt, 1971-ben bekerült a Béke Világtanács Elnöksége végrehajtó bizottságába is.

1962-ben addigi munkásságáért, védelem nélkül, elnyerte a történelemtudományok doktora tudományos fokozatot. Kutatóként az afrikánisztika nemzetközileg ismert képviselője volt. Műveiben, a nemzetközi munkásmozgalom szemszögéből, az imperializmus elleni osztályharcként mutatta be Fekete-Afrika történetét. 1970-ben a szovjetek tiltakoztak emlékiratainak megjelenése ellen, mivel abban a sztálini terror időszakáról is beszámolt, majd a már megvágott szövegű könyvet a boltokból is visszavonták. A cenzúrázatlan kiadás csak 1988-ban jelenhetett meg.

FŐ MŰVEI

Ady és az új Magyarország. Testvériség Biztosító és Betegsegélyző Egyesület, New York, 1947.

Az imperialisták gyarmati politikája Fekete-Afrikában. Kossuth Kiadó, Budapest, 1962.

Hősköltevény prózában. Elbeszélések. Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1962.

A nagy Mirambo árnyékában. Elbeszélések Afrika történetéből. Móra Kiadó, Budapest, 1962.

Ellenméreg. Elbeszélések. Szépirodalmi Kiadó, Budapest, 1964.

Fekete-Afrika története. I–IV. kötet Akadémiai Kiadó, Budapest, 1964–1973.

Egy diplomata feljegyzései. Emlékezések. Kossuth Kiadó, Budapest, 1966.

Próbaévek. Emlékezések. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1967.

Vihar a levelet... Visszaemlékezések. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1970. (2. javított kiadás: 1988.)

Bem rakparti évek. Emlékezések. Kossuth Kiadó, Budapest, 1970.

Faji kérdés és marxizmus. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971.

FORRÁS

Az MDP KV Titkársága 1954. november 8-i ülésének jegyzőkönyve. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára 276. fond 54/342. őrzési egység. http://www.digitarchiv.hu/faces/frameContentGenerator.jsp?ADT_ID=39697&MT=1 (A letöltés ideje 2015. október 12.)

IRODALOM

Dr. Sík Endre, 1891-1978. *Népszabadság*, 1978. április 11.

Bölgöny József-Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848-2004*. Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 435-436.

Krizsán László: Egy magyar tudós megpróbáltatásai Moszkvában. Sík Endre Afrika-kutatásai. *Valóság*, 1991/3. 62-72.

Búr Gábor: *Sík Endre, Afrika történetírója*. In *Harambee. Tanulmányok Füssi Nagy Géza 60. születésnapjára*. Szerkesztette Sebestyén Éva, Szombathy Zoltán és Tarrósy István. ELTE BTK Afrikanisztikai Oktatási Program, Pécs-Budapest, 2006. 108-114.

